

Lausunto Pohteen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelman luonnoksesta 2027–2030, syksy 2026

Vastaaja:

-

Vastaus:

15.10.2026, 11.28 - 15.10.2026, 11.33

1. Lausuntoa antavan rooli *

Organisaation puolesta, organisaation nimi:

2. Lausuntoa antavan yhteystiedot *

Etunimi	Anneli
Sukunimi	Pahta
Sähköposti	anneli.pahta@hyvinvointiala.fi

3.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämissuunnitelmaluonnos 2027–2030 – Hyvinvointiala Hali ry:n lausunto

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen sote-järjestämissuunnitelmaluonnoksesta vuosille 2027–2030.

Kotiin annettavat palvelut

Hali kannattaa kotihoidon, yhteisöllisen asumisen ja kuntouttavan päivätoiminnan monituottajuuden lisäämistä. Ikäihmisten palvelujen peittävyyttä koskevien toimenpiteiden 3,2 miljoonan euron vaikutus kohdistuu kuitenkin toimenpidekortin mukaan ostopalveluihin. Palveluntuottajat tarvitsevat tästä ennakoitavaa tietoa ja riittävät siirtymäajat. Hali esittää, että palvelusetelin arvossa otetaan huomioon henkilöstömitoituksen ja kustannuskehityksen vaikutukset ja että arvo ja kattohinta valmistellaan vuoropuhelussa palveluntuottajien kanssa.

Ostopalvelujen osuus laskisi vammaisten ympärivuorokautisessa asumisessa 65 prosentista 40 prosenttiin ja yhteisöllisessä asumisessa 73 prosentista 63 prosenttiin. Koska muutos koskee ihmisten kotia, Hali esittää, että toimivia asumisyksiköitä ei korvata omalla tuotannolla ilman asianmukaisen tuotantotapa-analyysin tekemistä ja asiakasvaikutusten arviointia ja että nykyisille asukkaille turvataan mahdollisuus jatkaa asumista omassa kodissaan.

Sosiaali- ja terveyskeskusten palvelut

Hali kannattaa palvelusetelin laajentamista suun terveydenhuollossa ja vakiinnuttamista kuntoutuksessa sekä ammatinharjoittajamallin pilotointia. Ammatinharjoittajamallin toimeenpanossa on tärkeää huomioida eri toimijoiden yhdenmukainen kohtelu ja arvioida, miten osallistumisen ehdot vaikuttavat tosiasiallisesti palveluntuottajien määrään. Hoidon jatkuvuuteen voidaan vaikuttaa eri keinoin.

Ostopalvelujen ja palvelusetelin osuuksia lääkärin ja sairaanhoitajan vastaanotoissa ei kuitenkaan tulisi laskea ennen kuin 14 vuorokauden hoitotakuu toteutuu pysyvästi. Suun terveydenhuollossa luonnos on ristiriitainen: palveluseteliä luvataan laajentaa, mutta osuus laskisi 14 prosentista 8 prosenttiin.

Yhteiset palvelut

Monituottajuus on kirjattu erikoissairaanhoidon jonojen hallintaan vain ”tarvittaessa”. Hali esittää, että lyhytaikaisten

jonokampanjoiden sijaan yksityisten palveluntuottajien kapasiteetti otetaan pitkäkestoisilla kumppanuuksilla osaksi luonnoksessa esitettyä ennakoivaa jononhallintamallia. Esimerkkinä innovatiivista hybridimuotoisista yhteistyömalleista on Etelä-Savon hyvinvointialueen leikkaustoiminnan yhteistyökokeilun yksityisen palveluntuottajan, jossa hyvinvointialue osti yritykseltä leikkaavan lääkärin ja anestesia-lääkärin palvelut ja vastasi itse hoitohenkilöstöstä, tiloista ja hoitopolusta. Yritys puolestaan vuokrasi sairaalasta tiloja ja tukipalveluja omaan toimintaansa, mikä toi vajaakäytössä olleisiin leikkaussaleihin lisää toimintaa. Näitä innovatiivisia yhteistyömalleja olemme mielellään edistämässä hyvinvointialueiden kanssa.

Taloudelliset vaikutukset

Noin 28 prosenttia vuoden 2028 säästövaikutuksista kohdistuu ostopalvelujen vähentämiseen. Luonnoksesta ei käy selvästi ilmi, onko tarkoitus järjestää vähemmän palveluja vai tuottaa samat palvelut itse. Mikäli palveluja on tarkoitus tuottaa itse, ratkaisujen tulee perustua tuotantotapa-analyysihin. Säästöjen toteutumisriski tulisi arvioida myös tilanteessa, jossa omien yksiköiden investoinnit viivästyvät tai lainanottovaltuutta ei saada.

Muut kommentit ja näkemykset

Luonnoksen mukaan monituottajuus lisäsi edellisellä kaudella asiakkaiden valinnanvapautta, mutta nyt ostopalvelujen ja palvelusetelin osuus vähenee useammassa palvelussa kuin kasvaa. Hali korostaa, että tuotantotavan valinnan tulee aina perustua asianmukaisiin tuotantotapa-analyysihin, joissa vertaillaan laatua, saatavuutta, asiakasvaikutuksia ja kokonaiskustannuksia. Lisäksi Hali esittää säännöllistä palveluntuottajafoorumia, monivuotista hankintasuunnitelmaa ja järjestöjen ottamista mukaan uusien palvelujen suunnitteluun.

Kunnioittavasti,

Sanna Aunesluoma
toimitusjohtaja
Hyvinvointiala Hali

Lisätiedot:
Anneli Pahta
johtava asiantuntija
anneli.pahta@hyvinvointiala.fi
040 742 9511